



Pressi- ja teabeosakond

Euroopa Liidu Kohus
PRESSITEADE nr 211/21
Luxembourg, 25. november 2021

Kohtuotsus (kohtuasi C-289/20)
IB (Abikaasa alaline elukoht – Lahutus)

Abielu lahutamise avalduse kohtualluvus: Euroopa Kohus täpsustas abikaasa alalise elukoha mõiste tähendust ja ulatust

Niisugune mõiste tähendab, et isegi kui abikaasa jagab oma elu kahe liikmesriigi vahel, saab tal olla ainult üks alaline elukoht

Prantsuse kodanik IB ja liri kodanik FA abiellusid 1994. aastal lirimaal. Neil on kolm last, kes nüüdseks on täisealised. IB esitas 2018. aastal tribunal de grande instance de Paris'le (Pariisi esimese astme kohus, Prantsusmaa) abielu lahutamise avalduse. Kuna nimetatud kohus leidis, et territoriaalselt ei kuulu abielu lahutamise üle otsustamine tema kohtualluvusse, pöördus IB cour d'appel de Paris'sse (Pariisi apellatsioonikohus, Prantsusmaa). Sel kohtul paluti hinnata, kas IB alalise elukoha küsimus kuulub territoriaalselt tribunal de grande instance de Paris' (Pariisi esimese astme kohus) kohtualluvusse, vastavalt Brüsseli IIa määrusele¹. Sellega seoses märkis cour d'appel de Paris (Pariisi apellatsioonikohus), et on ohtralt andmeid, mis annavad tunnistust IB isiklikust ja perekondlikust seotusest lirimaaga, kus ta 1999. aastast alates oma abikaasa ja lastega elab. Nimetatud kohus märkis siiski lisaks, et IB on palju aastaid käinud igal nädalal Prantsusmaal, kuhu ta on sisse seadnud oma kutsealaste huvide keskmeks. Niisiis leidis see kohus, et IB-l oli tegelikult kaks elukohta – üks Pariisis töönädala sees töötamiseks ning teine ülejäänud ajal abikaasa ja laste juures lirimaal.

Neil asjaoludel otsustas cour d'appel de Paris (Pariisi apellatsioonikohus) pöörduda Euroopa Kohtu poole, et teha kindlaks, millise kohtu kohtualluvusse kuulub IB ja FA abielu lahutamise üle otsustamine Brüsseli IIa määruse artikli 3 lõike 1 punkti a alusel. Eelkõige küsis ta Euroopa Kohtult, kas abikaasal, kes jagab oma elu kahe liikmesriigi vahel, saab olla alaline elukoht neis kahes liikmesriigis, mistõttu kuulub abielu lahutamise üle otsustamine nende kahe liikmesriigi kohtute kohtualluvusse.

Euroopa Kohus täpsustas oma otsuses mõistet „abikaasa alaline elukoht“ ja otsustas, et isegi kui abikaasa jagab oma elu kahe liikmesriigi vahel, saab tal olla vaid üks alaline elukoht Brüsseli IIa määruse artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses.

Euroopa Kohtu hinnang

Kuna Brüsseli IIa määruks ei ole määratletud mõistet „alaline elukoht“ või puudub selge viide asjakohasele liikmesriigi õigusele, siis leidis Euroopa Kohus, et sellele mõistele tuleb anda autonoomne ja ühetaoline tõlgendus. Ta märkis muu hulgas, et ei Brüsseli IIa määruse artikli 3 lõike 1 punktis a ega üheski teises selle määruse sättes ei ole ette nähtud võimalust, et ühel ja samal ajal saab samal isikul olla mitu alalist elukohta või alaline elukoht mitmes kohas. Niisugune elukohtade paljusus kahjustaks eelkõige õiguskindlust, suurendades raskusi abielulahutuse asjas kohtualluvuse ette kindlaks määramisel ja raskendades asja menetleva kohtu poolt omaenda kohtualluvuse kontrollimist.

¹ Nõukogu 27. novembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000 (ELT 2003, L 338, lk 1; ELT eriväljaanne 19/06, lk 243; edaspidi „Brüsseli IIa määrus“).

Seejärel leidis Euroopa Kohus, tuginedes lapse harilikku viibimiskohta käsitlevale kohtupraktikale², et abielu lahutamise korral kohtualluvuse kindlaksmääramisel iseloomustab mõistet „alaline elukoht“ põhimõtteliselt kaks elementi: esiteks huvitatud isiku tahe luua oma huvide alaline kese konkreetses kohas ja teiseks asjaomase liikmesriigi territooriumil piisavalt stabiilne viibimine.

Abikaasa, kes avalduse esitajana tugineb Brüsseli IIa määruse artikli 3 lõike 1 punkti a alusel oma alalise elukoha liikmesriigi kohtute kohtualluvusele, peab seega tingimata olema viinud oma alalise elukoha üle muusse liikmesriiki kui endise ühise alalise elukoha liikmesriik. Seega peab ta olema väljendanud tahet luua selles teises liikmesriigis oma huvide alaline kese ja olema tõendanud, et tema viibimine selles liikmesriigis on piisavalt stabiilne.

Selles kontekstis rõhutas Euroopa Kohus erilisi asjaolusid seoses abikaasa alalise elukoha kindlaksmääramisega. Seega, kui abikaasa otsustab abielukriisi tõttu asuda elama muusse liikmesriiki, ei takista see tal säilitada sotsiaalseid ja perekondlikke sidemeid abielupaari endise alalise elukoha liikmesriigis. Lisaks on täiskasvanu keskkond palju mitmekesisem kui lapsel, hõlmates oluliselt suuremat spektrit tegevusi ja mitmekülgseid huve, ning ei saa nõuda, et need huvid keskenduksid üheainsa liikmesriigi territooriumile.

Neist kaalutlustest lähtudes järeldas Euroopa Kohus, et kuigi abikaasal saab samal ajal olla mitu elukohta, saab tal konkreetsel ajahetkel olla vaid üks alaline elukoht Brüsseli IIa määruse artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses. Seega, juhul kui abikaasa jagab oma elu kahe liikmesriigi vahel, kuulub abielu lahutamise avalduse lahendamine ainult selle liikmesriigi kohtute kohtualluvusse, mille territooriumil see alaline elukoht asub. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab siiski kõigi käesoleva juhtumi faktiliste asjaolude põhjal kontrollima, kas kohtu asukohaliikmesriigi territoorium vastab Brüsseli IIa määruse artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses kohale, kuhu IB on oma alalise elukoha üle viinud.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127

² Vt eelkõige 28. juuni 2018. aasta kohtuotsus HR, [C-512/17](#).